

Ministerie van Financiën

VB WO 28/3 - 1345

DI 3/4 - 17⁰⁰ - 18⁰⁰

TERSTOND
TER ADVISERING

Aan

de staatssecretaris

de minister

25
3

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Inlichtingen

Datum

23 maart 2018

Notitienummer

2018-0000046273

Auteur

Van

adjunct-directeur
Uitvoeringsbeleid

Kopie aan

de minister

Bijlage

1

notitie

Vorbereiding bewindspersonenoverleg Directe
Financiering Kinderopvang

Aanleiding

Op dinsdag 3 april bent u uitgenodigd voor vervolgoeverleg met de staatssecretaris van SZW en de minister van OC&W over het wetsvoorstel Directe Financiering Kinderopvang. Dit is het vervolg op een eerder overleg op 30 januari jl. In de tussenliggende tijd heeft DG Belastingdienst een voorstel aan SZW gedaan om het aantal terugvorderingen terug te dringen binnen het huidige stelsel. Dit voorstel vormt onderdeel van de politieke afweging die op 3 april gemaakt moet worden. Bijgaand ontvangt u de voorbereidende stukken vanuit SZW en het advies vanuit Financiën.

Vraagstelling bewindspersonenoverleg

Kernvraag van het bewindspersonenoverleg zal zijn of u alles afwegende kiest voor de introductie van een nieuw stelsel, inclusief alle risico's en aanloopproblemen van dien, of dat u het bestaande stelsel wilt optimaliseren aan de hand van het voorstel van de Belastingdienst.

Kern advies

Het advies is om in het overleg vast te houden aan het eerder door u ingenomen standpunt dat zolang de verbetermogelijkheden in het huidige stelsel nog niet zijn uitgeput een stelselverandering niet opportuun is. Een belangrijke overweging daarbij is dat stelselwijzigingen van dit kaliber altijd gepaard gaan met aanloopproblemen vanwege de ingrijpendheid. Een besluit om door te gaan met het wetsvoorstel moet dan ook genomen worden in de volle acceptatie van de risico's en de overgangsproblematiek rond de implementatie van het nieuwe stelsel. Het verbetervoorstel van de Belastingdienst kan invulling geven aan de algemene doelstellingen van het wetsvoorstel zoals vermindering van de terugvorderingen, zonder de nadelen van een stelselwijziging. Mocht de staatssecretaris van SZW besluiten om het wetsvoorstel desondanks door te zetten, kunt u haar adviseren dit punt op te nemen in de hoofdlijnenbrief die zij voor de zomer aan de Kamer wil toesturen. Op deze wijze vindt de acceptatie van de risico's en de aanloopproblemen van de stelselwijziging vooraf plaats en is zij expliciet onderdeel van de politieke afweging.

Er loopt overigens nog discussie over de uitvoeringstoets over de afbouw van de kinderopvangtoeslag. SZW kan zich niet vinden in het gedaalde besparingspotentieel. Op dit moment voert de ADR een onderzoek uit.

Samenvatting verbetervoorstel kinderopvangtoeslag

De conclusie van de brief van DG Belastingdienst met verbetervoorstellen is dat de algemene doelstellingen van het wetsvoorstel, nl. vermindering van terugvorderingen, meer zekerheid bieden en het voorkomen van fouten, ook binnen het huidige stelsel kunnen worden gerealiseerd. De Belastingdienst verwacht hiermee het aantal terugvorderingen, ook bij de hoge terugvorderingen met ca. tweederde te kunnen terugbrengen. Een aantal maatregelen kan per direct aan de hand van een groeipad ingevoerd worden en op korte termijn effect krijgen. Achtergrond waarom de Belastingdienst deze maatregelen nu kan uitvoeren is dat de uitvoering tot rust gekomen is, de data analyse op orde is en de ervaringen vanuit programma's als de Natuurlijke Dialoog actief ingezet kunnen worden. De Belastingdienst kan de kosten gepaard gaand met de verbetervoorstellen opvangen binnen de huidige begroting.

Ambtelijke reactie SZW op voorstel Belastingdienst

In eerste instantie is het voorstel van de Belastingdienst voor optimalisering van de KOT goed ontvangen. Er was ook veel waardering voor de inhoudelijke analyse van het aantal en de oorzaken van de terugvorderingen. De laatste week is de houding van SZW echter veranderd. De expertschattingen voor de vermindering van het aantal terugvorderingen worden in twijfel getrokken evenals de haalbaarheid van de ICT aanpassingen en de invoeringsdata. Tegelijk wordt onze inhoudelijke analyse wel gebruikt om de claim van SZW dat Directe Financiering terugvorderingen 80% van de terugvorderingen voorkomt te onderbouwen. Deze claim van SZW over het effect van Directe Financiering kunnen wij, ook op basis van ons onderzoek, niet voor onze rekening nemen.

SZW heeft laten weten niets te voelen voor het voorstel tot de 90%-bevoorschotting. De Belastingdienst heeft reeds in de brief aangegeven dat dit een politieke keuze vraagt tussen het zoveel mogelijk aan sluiten op de actuele situatie van de toeslagontvanger (dus maximaal bevoorschotten) en het voorkomen van terugvorderingen (90% bevoorschotting).

Een groot deel van de uitvoeringskosten van Directe Financiering bestaat uit de kosten van de uitvoering van de vangnetregeling die nodig is bij het gebruik van het inkomen over jaar t-2 (€24 mln per jaar). Voor de variant 90% bevoorschotting is geen vangnetregeling nodig, wat dus een aanzienlijke besparing aan uitvoeringskosten scheelt.

Overigens kan de keuze tussen beide modellen worden uitgesteld in afwachting van de doorontwikkeling van het massaal automatisch continueren (MAC).

Hoewel dit niet een vergelijkbaar matigend effect zal hebben als inkomen t-2 en 90% bevoorschotting wordt door de MAC de inkomensschatting minder afhankelijk van de schatting van burgers, wat bijdraagt aan de vermindering van het aantal en de hoogte van de terugvorderingen.

Ambtelijk advies wetsvoorstel Directe Financiering

Het momentum van het wetsvoorstel Directe Financiering Kinderopvang lijkt te zijn gepasseerd. Het initiatief tot het wetsvoorstel is ontstaan in een tijd waarin de uitvoering nog niet op orde was en er enkele geruchtmakende fraudezaken opspeelden. Op dit moment zijn de toeslagontvangers over het geheel genomen tevreden over de dienstverlening en is het aantal telefoontjes, klachten, beroepen en bezwaar aanzienlijk gedaald. Het aantal hoge terugvorderingen is afgenomen, evenals het gemiddelde bedrag aan terugvordering. De conclusie kan dan ook zijn dat de uitvoering stabiel is geworden. De stabiele uitvoering zorgt er nu voor dat de doelstellingen van het wetsvoorstel Directe Financiering

Kinderopvang ook binnen het huidige stelsel kunnen worden gerealiseerd. Daarom kan de vraag worden gesteld wat op dit moment de noodzaak is voor een volledige stelselwijziging, behalve dat DUO al ca. €20 miljoen heeft zitten in de voorbereiding van Directe Financiering. De overgang naar het stelsel van Directe Financiering zal gepaard gaan met aanzienlijke overgangsproblematiek, omdat circa een derde van de toeslagontvangers bij de overgang van het stelsel een maand de kosten van de opvang volledig uit eigen zak zal moeten betalen.

Bijlage

Voor- en nadelen Directe Financiering (nieuw) en KOT (huidig stelsel)

Voordelen Directe Financiering

- 60% minder terugvorderingen door inkomen t-2 t.o.v. huidige KOT
- Geen voorschotstelsel (vooraf factureren door kinderopvangorganisatie blijft overigens wel mogelijk en kinderopvangorganisaties kunnen ook een voorschot aanvragen bij DUO)
- Maandelijks definitief toekennen (behalve voor gewerkte uren, vangnet, nacalculatie door kinderopvangorganisatie en als blijkt dat burger geen recht had)

Voordelen KOT (incl. verbetervoorstellen)

- Gebaseerd op actueel inkomen (doelmatiger inzet programmagelden, geen dure vangnetregeling nodig)
- Bewezen uitvoerbaarheid, burgers tevreden, lage terugvorderingen worden niet als probleem ervaren door o.a. verrekenmogelijkheden
- Doelstellingen Directe Financiering kunnen ook binnen huidige stelsel worden bereikt, nl. 2/3 vermindering terugvorderingen incl. de hoge
- Eenduidiger relaties tussen burger en kinderopvangorganisatie enerzijds (privaatrechtelijk) en burger en overheid anderzijds (publiekrechtelijk)

Nadelen Directe Financiering

- Complexer stelsel door rol DUO en door het door elkaar lopen van publieke en private verantwoordelijkheden, extra loket naast de Belastingdienst voor een inkomensafhankelijke regeling
- Door incassotaak voor de eigen bijdrage kunnen kinderopvangorganisaties (indirect) inzag krijgen in de hoogte van het inkomen (privacy-probleem)
- Hogere kans op georganiseerde fraude, stelsel leunt sterk op controletaak ouders en op digitaal vaardige ouders
- Uitvoeringskosten zijn, mede als gevolg van de vangnetregeling (€37+€24 mln), hoger dan structurele besparing door beëindiging KOT (€30,2 mln), al wordt dit door SZW betwist.

Nadelen KOT (incl. verbetervoorstellen)

- Voorschotsystematiek: nabetalings en terugvorderingen zijn inherent en daarmee ook een zekere mate aan oninbaarheid van vorderingen
- Definitieve toekenning na afloop van toeslagjaar
- Nadeel van toekenning obv actualiteit: afhankelijk van ouders om goede schattingen te maken en tijdig wijzigingen door te geven
- Ouders kunnen toeslag voor andere doeleinden gebruiken en betalingsachterstand opbouwen bij de kinderopvangorganisatie

Parafenoverzicht

Werkmap

Onderwerp: DGBD 46273 Directe Financiering kinderopvang: bewindsliedenoverleg 3 april
Nummer: 2018-0000005991
Algemeen taakverzoek: PODG: advies om te paraferen. VT-partners, AFP en Comm zijn akkoord. zie werkmap. TVO 23/3

Document: Voorbereiding bewindspersonenoverleg Directe Financiering Kinderopvang (2018-0000046273)

Naam	Datum en Tijd	Inbox
Uijlenbroek, JJM (Jaap) (MT)	23-03-2018, 14:26	DGBEL Paraferen
Bruinsma, SWFH () (MT)	23-03-2018, 14:19	DGBEL/Uitvoeringsbeleid Paraferen

SG^{cu}
23/3